

Izvedbene smernice

Strategija programov Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota za vključevanje in raznolikost

Različica 1 – 29. 4. 2021

EVROPSKA KOMISIJA

Generalni direktorat za izobraževanje, mladino, šport in kulturo
Evropska komisija

B-1049 Bruselj

© Evropska unija, 2021

Ponovna uporaba je dovoljena z navedbo vira.

Politiko ponovne uporabe dokumentov Evropske komisije ureja Sklep 2011/833/EU
(UL L 330, 14.12.2011, str. 39).

Izvedbene smernice
Strategija programov
Erasmus+ in Evropska
solidarnostna enota za
 vključevanje in raznolikost

Različica 1 – 29. 4. 2021

Kazalo

Kazalo.....	4
1. Uvod.....	6
2. Ozadje	7
a) Okviri politike in gonilne sile	7
b) Družbeni kontekst	7
c) Izhajanje iz izkušenj prejšnjih programov.....	8
3. Cilji strategije	8
4. Opredelitev pojmov.....	9
a) Ciljne skupine	9
b) Ovire pri dostopnosti in navezovanju stikov	10
i. Invalidnost	10
ii. Zdravstvene težave	10
iii. Ovire, povezane s sistemi izobraževanja in usposabljanja.....	10
iv. Kulturne razlike.....	10
v. Socialne ovire	11
vi. Ekonomske ovire.....	11
vii. Ovire, povezane z diskriminacijo	11
viii. Geografske ovire	11
c) Razumevanje raznolikosti	11
5. Mehanizmi programov za podporo vključevanju in raznolikosti	11
a) Vključevanje in raznolikost kot prednostni nalogi v postopku ocenjevanja	12
b) Dostopnost programov in njihova prijaznost do uporabnika	12
c) Pripravljalni obiski	12
d) Okrepljeno mentorstvo.....	12
e) Namenska finančna podpora	13
f) Manjši, lažje dostopni ukrepi.....	13
g) Postopne poti za krepitev zmogljivosti.....	13
h) Oblika projekta in trajanje mobilnosti.....	14
i) Evropske aktivnosti na lokalni ravni	14
j) Spletne izmenjave.....	14
k) Podpora pri učenju jezikov.....	14
6. Vloga organizacij pri pripravi, izvajanju in spremljanju projektov	14
a) Mreženje in krepitev zmogljivosti za vključevanje in raznolikost	14
b) Pravična in pregledna izbira udeležencev	15
c) Ozaveščanje in komuniciranje	15
d) Priprava in podpora udeležencem v vseh fazah projekta	16
i. Pred projektom	16
ii. Med projektom.....	16
iii. Po projektu.....	16
e) Spodbujanje in podpiranje udeležbe skupnosti	16
7. Vloga nacionalnih agencij, informacijskih centrov in Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA)	17
a) Informiranje in ozaveščanje.....	17
b) Podporni pristop.....	18
c) Strateški ukrep	18
d) Uslužbenci za vključevanje	18

e)	Usposabljanje in mreženje za organizacije, osebje nacionalnih agencij in strokovne ocenjevalce.....	18
f)	Spremljanje in poročanje	19
g)	Sinergije z drugimi programi.....	19
8.	Navdih iz uspešnih izkušenj in dobre prakse	19

1. Uvod

Načeli enakosti in vključenosti sta del temeljnih vrednot Evropske unije. Hkrati so družbe v mnogih pogledih vse bolj raznolike. Zaradi tega obstaja večja potreba po tem, da se naučimo upravljati raznolikost ter ustvariti vključujoče in povezane družbe v Evropi. Ključna programa za podpiranje slednjega sta programa EU Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota (v nadaljnjem besedilu: programa).

Programi Evropske unije (EU) bi morali zagotoviti priložnosti, ki so dostopne vsem. Vendar pa nekateri teh priložnosti ne morejo izkoristiti na enak način, saj se soočajo z različnimi ovirami. Vključevanje ljudi, ki se soočajo z ovirami pri dostopu ali imajo manj priložnosti, v izobraževanje, usposabljanje in mladinsko delo, je ključni cilj več političnih pobud. Čeprav so se izobraževalni, mladinski in športni programi EU v preteklosti osredotočali na vključevanje, ocenjevanje in raziskave v zvezi z njimi kažejo potrebo po nadaljnjem širjenju dostopa in vključenosti.

Da se spodbudita vključevanje in raznolikost v novi generaciji programov Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota, uredbi za ta nova programa med drugim vsebujeta posebno poglavje o vključevanju, v katerem se od Evropske komisije zahteva, naj vzpostavi namenski okvir za ukrepe vključevanja, v katerem bodo v zvezi s tem opredeljena glavna področja dela za naslednjih sedem let. Vzporedno z medinstitucionalnimi pogajanjmi o uredbah o vzpostavitvi obeh programov in za zagotovitev, da nova programa že od začetka vključujeta to pomembno horizontalno razsežnost, se je skupaj z državami članicami, nacionalnimi agencijami za Erasmus+ in Evropsko solidarnostno enoto ter Evropsko izvajalsko agencijo za izobraževanje in kulturo (EACEA), mrežami, nevladnimi organizacijami, strokovnjaki in končnimi upravičenci, vključno s tistimi z manj priložnostmi, začelo delo za bolj vključujoča programa Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota.

Ta dokument je rezultat tega procesa soustvarjanja in nadgrajuje izkušnje različnih sektorjev programov ter spodbuja vzajemno navdihovanje in motivacijo med njimi. Vsebuje skupne opredelitve za različne sektorje, ciljne skupine in posebne cilje v zvezi z vključevanjem ter je bil razvit v tesnem sodelovanju z nacionalnimi agencijami za Erasmus+ in Evropsko solidarnostno enoto ter drugimi zunanjimi deležniki, da bi programa Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota dosegla tudi ljudi z manj priložnostmi.

V tem dokumentu so zajeti naslednji vidiki: v oddelku 2 je opisano ozadje politike, ki temelji na izkušnjah iz prejšnjih programov na ustreznih področjih. Cilji strategije so podrobneje opisani v oddelku 3.

S pomočjo oddelka 4 se zagotavljajo potrebne opredelitve, medtem ko so ukrepi, ki so na voljo v okviru programov za zagotovitev njihove najširše dostopnosti, opisani v oddelkih 5 in 6. Oddelek 7 vsebuje smernice za nacionalne agencije, podporne centre in Evropsko izvajalsko agencijo za izobraževanje in kulturo o tem, kako uporabiti strategijo za aktivnosti ki jih podpirata programa. Primeri dobrih praks in načini najboljše uporabe ustreznih orodij so navedeni v oddelku 8.

2. Ozadje

a) Okviri politike in gonilne sile

Načeli enakosti in vključenosti sta del temeljnih vrednot Evropske unije ter sta zapisani v Pogodbah EU¹: „Unija pri vseh svojih dejavnostih spoštuje načelo enakosti svojih državljanov, ki so deležni enake obravnave s strani njenih institucij, organov, uradov in agencij.“

Vključevanje ljudi, ki se soočajo z ovirami pri dostopu ali imajo manj priložnosti, v izobraževanje, usposabljanje in mladinsko delo je ključni cilj pobude Komisije za evropski izobraževalni prostor² ter strategije EU za mlade³ in evropskih ciljev mladih⁴. Evropski steber socialnih pravic določa, da „ima vsakdo pravico do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja“⁵. Prav tako je v skladu z agendo Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030⁶, katere cilj je med drugim „zagotoviti vključujoče in pravično kakovostno izobraževanje in priložnosti za vseživljenjsko učenje za vse“.

Evropski svet⁷ je v zvezi s tem poudaril, da sta „izobraževanje in kultura ključna za oblikovanje vključujočih in povezanih družb“, in v zvezi s tem pozval države članice, Svet ministrov in Evropsko komisijo, naj se še naprej trudijo, da bi „izboljšali mobilnost in izmenjave, med drugim z znatno okrepljenim[i], vključujočim[i] in razširjenim[i]“ programi.

Poleg tega je šport okvir za razvoj osebnih, socialnih in učnih spretnosti ter spodbujanje strpnosti, solidarnosti, vključenosti ter drugih športnih vrednot in vrednot EU. Eden od ciljev novega delovnega načrta EU za šport je povečati udeležbo v športnih in telesnih dejavnostih, ki izboljšujejo zdravje, da bi spodbujali aktiven in okolju prijazen način življenja, socialno kohezijo in aktivno državljanstvo.

Glede na to politično ozadje in ob upoštevanju prispevkov deležnikov načelo, da bi morali biti programi dostopni za vse ljudi⁸, ne glede na ovire, s katerimi se lahko srečujejo, podpira vse priložnosti, ki jih programi ponujajo posameznikom in organizacijam iz EU in zunaj nje, s ciljem, da nihče ne bo zapostavljen ter bo vodil do bolj vključujočih, pravičnih, okolju prijaznejših in bolj digitalno ustreznih družb.

b) Družbeni kontekst

Družbe so v številnih pogledih vse bolj raznolike (kulture, sposobnosti, družbene skupine, spolnost, politična mnenja, identiteta, izobraževanje, usposabljanje, raven pismenosti itd.). Zaradi tega obstaja večja potreba po tem, da se naučimo upravljati raznolikost ter s pomočjo formalnih in neformalnih izobraževalnih dejavnosti ustvariti vključujoče in povezane družbene sisteme. Vizija Evrope je zagotoviti potrebno podporo za spopadanje z izzivi, s katerimi se lahko ljudje srečujejo v tem procesu. Sodobne družbe in politični sistemi so odvisni od vključevanja in dejavne udeležbe državljanov v demokratičnem procesu in javnem življenju, ne glede na njihovo ozadje ali

¹ Člen 9 v prečiščeni različici.

² Sporočilo Komisije COM(2018) 268 z dne 22. maja 2018.

³ Resolucija Sveta 14080/18 z dne 15. novembra 2018 o strategiji EU za mlade za obdobje 2019–2027.

⁴ https://europa.eu/youth/home_sl.

⁵ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_sl.

⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals_sl

⁷ Sklepi zasedanja z dne 14. in 15. decembra 2017.

⁸ [Sklicevanje na pravno podlago].

okolice⁹. V zvezi s tem lahko sodelovanje v programih prispeva k razvoju občutka skupnega državljanstva in spodbujanju večje vključenosti v družbo, kot je razvidno iz vmesne ocene programa Erasmus+ za obdobje 2014–2020 in številnih raziskovalnih dejavnosti¹⁰.

c) Izhajanje iz izkušenj prejšnjih programov

Med letoma 1987 in 2020 je v programih EU na področju izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa sodelovalo več kot 10 milijonov udeležencev. V obdobju 2014–2017 je delež oseb z manj priložnostmi v povprečju predstavljal 11,5 % skupnega števila udeležencev¹¹ v vseh sektorjih programa. Vendar so bile med njimi znatne razlike. Mladinski projekti so na primer vključevali do 30 % mladih z manj priložnostmi, vsak tretji športni projekt pa je obravnaval vprašanja, povezana s socialnim vključevanjem. Čeprav je program Erasmus+¹² dosegel boljše rezultate kot njegovi predhodniki pri vključevanju ljudi z manj priložnostmi, je bila v vmesni oceni programa poudarjena potreba po nadaljnem povečevanju dostopa in vključenosti¹³.

Prejšnji programi niso vsebovali skupnih opredelitev v različnih sektorjih, ciljnih skupinah in posebnih ciljev, povezanih z vključevanjem. To je precej zapletlo izvedbe smiselne primerjave podatkov med sektorji in oblikovanje celovitih strategij na nacionalni ravni in ravni EU.

Na evropski ravni so bile določene strateške smernice za vključevanje in raznolikost, način njihovega izvajanja na nacionalni ravni pa se je od države do države razlikoval. Vendar so upravičenci včasih poročali¹⁴ o možnostih za izboljšanje komunikacije in usklajevanja glede vprašanj vključenosti med projekti, ne glede na to, ali so bili podprti prek ukrepov, ki jih upravlja Evropska izvajalska agencija za izobraževanje in kulturo (EACEA) v Bruslju, ali prek nacionalnih agencij Erasmus+ v različnih sodelujočih državah programov.

Skupni strateški pristop za vključevanje in raznolikost je priložnost za nadgradnjo izkušenj vključevanja v posameznih sektorjih ter spodbujanje vzajemnega navdiha in motivacije med sektorji. To je razlog za celovito strategijo za Erasmus+ in Evropsko solidarnostno enoto za obdobje 2020–2027. Strategija lahko izkoristi dobro uveljavljeno strokovno znanje nacionalnih agencij, podpornih centrov in Izvajalske agencije.

3. Cilji strategije

Cilj te strategije je prispevati k ustvarjanju pravičnih možnosti dostopa do teh programov za vse. To bi bilo treba doseči z odpravljanjem ovir, s katerimi se lahko različne ciljne skupine (opisane spodaj) srečujejo pri dostopu do takih priložnosti v Evropi in zunaj nje. Ta strategija zagotavlja okvir, ki omogoča projekte vključevanja in raznolikosti, podprte v okviru programov Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota.

Poleg tega si strategija prizadeva spodbujati raznolikost vseh vrst kot dragocen vir učenja ter poskuša deležnike programa, zlasti organizatorje projektov in udeležence, usposobiti za pozitivno interakcijo z različnimi ljudmi iz različnih okolij pri vseh vrstah projektov.

⁹ Evropski strokovni odbor za izobraževanje in usposabljanje – Tematski dokument o vključevanju in državljanstvu (forum z dne 24. januarja 2019).

¹⁰ Na primer, učinek na mladino: www.researchyouth.eu; na visokošolsko izobraževanje:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/IP_19_2548.

¹¹ Vir: Poročilo Komisije [COM(2018) 50] Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Vmesna ocena programa Erasmus+ (2014–2020)“, str. 2.

¹² Ker je bila Evropska solidarnostna enota ustanovljena kot samostojen program oktobra 2018, bo vključujočnost programa mogoče smiselno oceniti šele v obdobju 2021–2027.

¹³ Glej opombo 11.

¹⁴ Npr. sklepi s seje tematskega sklopa izvajalske agencije EACEA, oktober 2017.

To bi moralo pripeljati do več in boljših projektov, ki bi neposredno vključevali ljudi z manj priložnostmi ali pa bi se osredotočali na vprašanja vključevanja in raznolikosti. Obe vrsti projektov, katerih cilj je spodbujati vključevanje in raznolikost, bi morali spodbuditi pozitivne spremembe za ljudi z manj priložnostmi in za družbo, kar bi nazadnje prispevalo k zmanjšanju neenakosti.

Cilj strategije je, da se to doseže z:

1. oblikovanjem skupnega razumevanja opredelitve oseb, ki se lahko štejejo za ljudi z manj priložnostmi, in vzpostavitev skladnega okvira za njihovo vključitev v programa;
2. povečanjem zavezanosti vključevanju in raznolikosti s strani vseh akterjev v ukrepih programov ter pozitivnega pristopa k raznolikosti vseh vrst v projektih;
3. podporo organizacijam upravičenkam pri vzpostavljanju bolj kakovostnih projektov, ki vključujejo ljudi z manj priložnostmi (npr. zagotavljanje usposabljanja, orodij, financiranja, mentorstva);
4. zmanjšanjem ovir za sodelovanje v programih za ljudi z manj priložnostmi ter pomočjo prijaviteljem in potencialnim prijaviteljem, da premagajo te ovire, ter vzpostavitev ustreznih pogojev za učenje, delo ali prostovoljstvo z obravnavanjem njihovih potreb po podpori;
5. spodbujanjem priznavanja izkušenj in kompetenc, ki so jih v programih razvili ljudje z manj priložnostmi in ljudje, ki delajo z njimi;
6. zagotavljanjem, da se osredotočenost na vključevanje in raznolikost upošteva v vseh fazah upravljanja programov in njihovega življenjskega cikla: pred (promocija, vzpostavljanje stikov, podpora, ocenjevanje itd.), med (izbor udeležencev, priprava, izvajanje, rezultati itd.) in po njem (ocenjevanje, razširjanje in izkoriščanje rezultatov projektov, spremljanje itd.);
7. povečanjem prepoznavnosti vključevanja in raznolikosti ter njune vloge pri visokokakovostnem izvajanju programov Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota.

Ti cilji in ukrepi so namenjeni dopolnitvi in pojasnitvi opredelitev pojmov in ciljev, določenih v pravnih podlagah programov¹⁵.

4. Opredelitev pojmov

a) Ciljne skupine

V uredbah o vzpostavitvi programov Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota „*mladi z manj priložnostmi*“ oziroma „*ljudje z manj priložnostmi*“ pomeni *mlade/ljudi*, „*ki se zaradi gospodarskih, socialnih, kulturnih, geografskih ali zdravstvenih razlogov, zaradi njihovega migrantskega ozadja ali razlogov, kot so invalidnost ali učne težave, ali iz katerih koli drugih razlogov, vključno s tistimi, ki lahko povzročijo diskriminacijo iz člena 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, srečujejo z ovirami, ki jim preprečujejo dejanski dostop do priložnosti v okviru Programa*“¹⁶.

Zato so glavne ciljne skupine te strategije ljudje z manj priložnostmi v življenju, zaradi česar so v slabšem položaju v primerjavi z vrstniki glede sodelovanja v programih in/ali

¹⁵ Kazalniki za poročanje o napredku programov pri doseganju splošnih in specifičnih ciljev so določeni v prilogi k zadevnim uredbam.

¹⁶ Čeprav besedili temeljita na političnem dogovoru med sozakonodajalcema, sta uredbi v času pisanja v postopku soodločanja, kar pomeni, da bi bilo treba besedilo, na katero se nanašata, obravnavati kot osnutek, dokler ne začneta uradno veljati.

sistemih izobraževanja in usposabljanja. Te osebe se lahko znajdejo v takem slabšem položaju zaradi enega ali več dejavnikov izključitve, navedenih na naslednjem seznamu.

Ti dejavniki lahko otežijo dostop do priložnosti v programih, zlasti v povezavi z nekaterimi strukturami in praksami vzpostavljanja stikov, komuniciranja in zasnove projektov, ter tako postanejo ovire. Odvisno je od konteksta in presoje sodelujočega usposobljenega osebja, ob upoštevanju povratnih informacij in prispevkov udeležencev, ali bi moral določen projekt ali udeleženec prejeti dodatno podporo za vključevanje in raznolikost.

b) Ovire pri dostopnosti in navezovanju stikov

Pretekle izkušnje pomagajo opredeliti glavne ovire, ki lahko ljudem z manj priložnostmi preprečijo, da bi se kot udeleženci v večji meri udeležili programov. Spodaj navedeni seznam takih možnih ovir ni izčrpen ter naj bi se uporabljal kot referenca pri ukrepanju za izboljšanje dostopnosti in navezovanja stikov z ljudmi z manj priložnostmi. Te ovire lahko kot samostojni dejavniki ali v kombinaciji ovirajo njihovo sodelovanje.

i. Invalidnost

Vključuje telesne, duševne, intelektualne ali senzorične okvare, ki lahko v povezavi z različnimi ovirami osebo omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodelovala v družbi¹⁷.

ii. Zdravstvene težave

Ovire so lahko posledica zdravstvenih težav, vključno s hudimi boleznimi, kroničnimi boleznimi ali drugimi fizičnimi ali duševnimi stanji, ki preprečujejo sodelovanje v programih.

iii. Ovire, povezane s sistemi izobraževanja in usposabljanja

Posamezniki, ki imajo iz različnih razlogov težave pri učenju in usposabljanju v sistemih izobraževanja in usposabljanja, osebe, ki zgodaj opustijo izobraževanje ali usposabljanje, osebe, ki niso zaposlene, se ne izobražujejo ali usposabljujejo, ter nizkokvalificirani odrasli se lahko srečujejo z ovirami. Čeprav imajo lahko pri tem vlogo tudi drugi dejavniki, so te težave pri izobraževanju, ki so lahko sicer povezane tudi z osebnimi okoliščinami, večinoma posledica izobraževalnega sistema, ki ustvarja strukturne omejitve in/ali ne upošteva v celoti specifičnih potreb posameznika. Posamezniki se lahko z ovirami za sodelovanje srečujejo tudi, kadar struktura učnih načrtov otežuje učno mobilnost ali mobilnost za usposabljanje v tujini v okviru njihovega študija.

iv. Kulturne razlike

Medtem ko lahko ljudje iz vseh okolij kulturne razlike vidijo kot ovire, lahko te vplivajo zlasti na ljudi z manj priložnostmi. Take razlike lahko na splošno pomenijo velike ovire pri učenju, še toliko bolj pri osebah z migrantskim ali begunskim ozadjem – zlasti pri novoprišlih migrantih –, osebah, ki pripadajo narodnostni ali etnični manjšini, uporabnikih znakovnega jezika, osebah s težavami pri jezikovnem prilagajanju ali kulturnem vključevanju itd. Izpostavljenost tujim jezikom in kulturnim razlikam pri sodelovanju v kakršnih koli aktivnostih programov lahko posameznike odvrne in na določen način omeji koristi, ki jih prinaša njihovo sodelovanje. Take kulturne razlike lahko potencialnim udeležencem celo preprečijo, da bi se prijavili za podporo prek programov, torej jim v celoti preprečujejo prijavo.

¹⁷ Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov:

<https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>.

v. Socialne ovire

Težave pri družbenem prilagajanju, na primer zaradi omejenih socialnih kompetenc, asocialnega ali tveganega vedenja ali dejstva, da je oseba (nekdanji) storilec kaznivega dejanja ali (nekdanji) uživalec drog ali alkohola, ali družbena marginalizacija lahko predstavljajo oviro.

Druge socialne ovire lahko izvirajo iz družinskih okoliščin, na primer če je oseba prva v družini, vključena v visokošolsko izobraževanje, ali starš (zlasti samohranilec), skrbnik, hranilec ali sirota ali pa je živela ali trenutno živi v institucionalni oskrbi.

vi. Ekonomske ovire

Neugoden ekonomski položaj, kot so nizek življenjski standard, nizki prihodki, učeče se osebe, ki se morajo same preživljati, odvisnost od sistema socialne pomoči, dolgotrajna brezposelnost, negotov položaj ali revščina, brezdomstvo, zadolženost ali finančne težave itd., lahko predstavlja oviro.

Druge težave lahko izhajajo iz omejene prenosljivosti storitev (zlasti podpore za osebe z manj priložnostmi), ki morajo biti „mobilne“ skupaj z udeleženci, ko ti potujejo v oddaljen kraj, še toliko bolj pa, ko potujejo v tujino.

vii. Ovire, povezane z diskriminacijo

Ovire se lahko pojavijo zaradi diskriminacije v zvezi s spolom (spolno identiteto, spolnim izražanjem itd.), starostjo, etnično pripadnostjo, vero, prepričanji, spolno usmerjenostjo, invalidnostjo ali presečnimi dejavniki (kombinacijo ene ali več navedenih ovir zaradi diskriminacije).

viii. Geografske ovire

Če osebe živijo na oddaljenih ali podeželskih območjih, na majhnih otokih, v obrobnih/najbolj oddaljenih regijah, predmestjih, na območjih z manj storitvami (omejen javni prevoz, majhno število objektov) ali manj razvitih območjih v tretjih državah itd., lahko to predstavlja oviro.

c) Razumevanje raznolikosti

V okviru te strategije se raznolikost nanaša na razlike vseh vrst. Nekatere vrste raznolikosti, kot so etnična pripadnost, veroizpoved, kultura in jezik, so očitnejše kot druge. Vendar pa raznolikost presega le te vidike. Nanaša se tudi na različne (ne)sposobnosti, izobrazbene ravni, socialno okolje, gospodarske razmere, zdravstvene razmere ali kraj izvora, kot je opisano v opredelitvi „ljudje z manj priložnostmi“.

Namen tega dokumenta je sprejeti in počastiti raznolikost, tako da bo razlika postala pozitiven vir učenja in ne vzrok za negativno tekmovanje in predsodke. Udeleženci in organizacije, ki sodelujejo v programih Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota, bi morali imeti potrebne kompetence za delo z raznolikimi ljudmi in čim bolj izkoristiti to, kar raznolikost ponuja za obogatitev programa. To bo spodbudilo pozitivno interakcijo med ljudmi iz vseh družbenih okolij in nazadnje izboljšalo položaj ljudi z manj priložnostmi.

5. Mehanizmi programov za podporo vključevanju in raznolikosti

Oblike aktivnosti dejavno ustvarjajo osebno in spletno interakcijo med ljudmi iz različnih okolij (kulturami, sposobnostmi, pogledi itd.). Programi ponujajo metodologijo, strukture in mreže za spodbujanje in omogočanje pozitivnih osebnih srečanj med temi dejavnostmi. Pridobljene kompetence ljudem pomagajo pri premagovanju raznolikosti po

vrnitvi in prispevajo k socialni koheziji. Pri vseh aktivnostih bi bilo treba spodbujati dialog med ljudmi, ki niso marginalizirani, in tistimi z manj priložnostmi, tudi zato, da se prepreči občutek stigmatizacije zaradi njihovega ozadja.

Programi vključujejo zlasti naslednje značilnosti ter mehanizme za podporo in spodbujanje vključevanja in raznolikosti.

a) Vključevanje in raznolikost kot prednostni nalogi v postopku ocenjevanja

V obeh programih sta vključevanje in raznolikost del meril za izbiro prijav za financiranje in dodelitev finančne podpore. V postopku dodeljevanja nepovratnih sredstev bi bilo treba dati prednost kakovostnim projektom, ki dejavno obravnavajo vključevanje in raznolikost ter vključujejo udeležence z manj priložnostmi ter nove in lokalne organizacije.

Prav tako je dejavno izvajanje načel vključevanja in raznolikosti del začetne ocene vlog za akreditacijo v ukrepih mobilnosti in del meril za stalno ocenjevanje akreditiranih upravičencev. Za boljšo opredelitev potenciala, spremljanje in usmerjanje projektov, katerih cilj je spodbujati vključevanje in raznolikost, se izvajalcem vrednotenja zagotovijo namenske smernice in posebne priložnosti za usposabljanje.

b) Dostopnost programov in njihova prijaznost do uporabnika

Oba programa si prizadevata za uporabniku prijazen pristop pri zagotavljanju jasnejših, krajših in razumljivejših programskih smernic, mehanizmov prijave in poročanja, dokumentov in obrazcev. To vključuje, kjer je to mogoče, uporabo različnih jezikov in formatov ter zagotavljanje prijaznosti do uporabnika in dostopnosti digitalnih učnih okolij. Spletne platforme (npr. eTwinning, School Education Gateway, evropski mladinski portal, EPALE in mobilna aplikacija Erasmus+) so zasnovane tako, da zagotavljajo enako dostopnost za vse, da se poenostavi udeležba za vse, zlasti pa za udeležence z manj priložnostmi, na primer slepe in slabovidne osebe ali osebe z manj digitalnimi kompetencami.

c) Pripravljalni obiski

Organizatorji projekta lahko kot sestavni del financiranih projektov in zlasti kadar so v aktivnosti mobilnosti vključeni udeleženci z manj priložnostmi, po potrebi skupaj s temi udeleženci izvedejo načrtovalne obiske organizacij, ki gostijo aktivnost v drugi državi. Pri nekaterih ukrepih lahko te obiske opravi tudi posamezni udeleženec sam ali z družinskim članom ali spremljevalno osebo. Namen teh obiskov je zagotoviti visokokakovostne aktivnosti z omogočanjem in pripravo upravnih ureditev, krepitvijo zaupanja in razumevanja ter vzpostavitev trdnih partnerstev med vključenimi organizacijami. Pripravljalni obisk lahko pomaga tudi pri zagotavljanju individualizirane podpore in ocenjevanju individualnih potreb udeleženca – po potrebi skupaj z organizatorjem projekta – in s tem povezanih ureditev, ki jih morajo skleniti vključene organizacije.

d) Okrepljeno mentorstvo

„Okrepljeno mentorstvo“ je pojem, ki se uporablja za opis intenzivnejšega procesa mentorstva, ki se lahko uporablja za podporo udeležencem z manj priložnostmi pri aktivnostih programa, če ti aktivnosti ne morejo izvesti samostojno ali z običajnim mentorstvom ali tutorstvom. Okrepljeno mentorstvo vključuje tesnejši stik, pogostejša srečanja in več časa, namenjenega izvajanju nalog. To zagotavlja podporo udeležencem v več korakih med aktivnostmi projekta in tudi zunaj delovnega časa. Okrepljeno

mentorstvo udeležencem omogoča, da pridobijo čim večjo samostojnost, s čimer prispeva k uspešnemu izvajanju projekta.

e) Namenska finančna podpora

V programih so zajeti naslednji mehanizmi finančne podpore¹⁸ za omogočanje in spodbujanje vključevanja in raznolikosti med projekti:

- dodatna finančna podpora za organizacije, ki izvajajo projekte, dodatna sredstva, namenjena kritju stroškov za kakršne koli posebne potrebe udeležencev, ki imajo manj priložnosti, da se omogoči enakovredno sodelovanje kot njihovim vrstnikom, vključno na primer z okrepljenim mentorstvom, ali za stroške, povezane s prilagojenimi potovanji in nastanitvijo, osebno pomočjo ali posebno medkulturno ali jezikovno pripravo;
- dodatna finančna podpora za organizacije, ki izvajajo projekte, ki dejavno spodbujajo vključevanje in raznolikost, zlasti za doseganje težko dosegljivih skupin, za dodatno delovno obremenitev, ki lahko nastane, in za osebje, ki podpira polno udeležbo ljudi z manj priložnostmi v projektu;
- prožni in lahko razumljivi finančni mehanizmi, da bi se bolje prilagodili potrebam različnih ciljnih skupin na nacionalni ravni in omogočili morebitne sinergije z drugimi nacionalnimi/evropskimi skladi; vključno z možnostjo vnaprejšnjega ali stalnega financiranja stroškov, povezanih s potrebami posameznika, da se finančno razbremenijo udeleženci z manj priložnostmi in organizacije prijaviteljice ali da se spodbudi prenosljivost nacionalne podpore pri udeležbi v mobilnosti v tujini.
- Namensko financiranje je posebej namenjeno podpori manjših organizacij, ki imajo malo ali nič predhodnih izkušenj s predložitvijo vlog v okviru programov, vključno s poenostavljenim in prožnejšim postopkom financiranja.

Dodatne možnosti finančne podpore bi morale biti jasno pojasnjene in na pregleden način na voljo potencialnim upravičencem.

f) Manjši, lažje dostopni ukrepi

Zaradi modelov zasnove in pravil financiranja so nekateri deli programov še zlasti primerni za organizacije z manjšo upravno zmogljivostjo (kar pogosto velja za organizacije, ki podpirajo ljudi z manj priložnostmi) ali nove udeležence v programu. Za te ukrepe so značilni manjši in prožnejši zneski nepovratnih sredstev, enostavnejše upravne zahteve in zahteve glede poročanja ter krajše trajanje projekta. Hkrati so ti ukrepi zasnovani kot način za dostop do drugih možnosti financiranja, ki jim omogočajo rast in krepitev zmogljivosti v okviru različnih ukrepov, ki jih ponujajo programi.

g) Postopne poti za krepitev zmogljivosti

Različne oblike projektov v programih Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota omogočajo čezmejnje izkušnje glede na potrebe in možnosti ljudi (zlasti tistih z manj priložnostmi) v različnih življenjskih obdobjih, s čimer se postopoma krepijo zmogljivosti.

¹⁸ Poleg dodatne podpore, navedene v tem dokumentu, bi si morali programi prizadevati za izplačilo rednih nepovratnih sredstev čim prej, še pred začetkom projektov (tako da udeležencem ni treba vnaprej zalagati denarja).

Organizacije se spodbujajo, da programe uporabljajo kot orodje za osebni in izobraževalni razvoj udeležencev.

h) Oblika projekta in trajanje mobilnosti

Kratkotrajna mobilnost in mobilnost v omejenem obsegu je lahko prva izkušnja posameznikov z manj priložnostmi, ki se zaradi svojih okoliščin ne morejo udeležiti običajnega trajanja mobilnosti ali se ne čutijo pripravljene za standardno trajanje mobilnosti. Prva izkušnja lahko tem skupinam pomaga, da se kot drugi korak odločijo za sodelovanje v dolgotrajnejših in obsežnejših projekte. Poleg tega lahko skupinskim projektom sledijo posamezne aktivnosti, kratkotrajno fizično mobilnost pa je mogoče kombinirati s spletnimi izkušnjami s sodelovanjem v virtualni mobilnosti in kombiniranih intenzivnih programih.

i) Evropske aktivnosti na lokalni ravni

Nekateri ukrepi zagotavljajo priložnosti za učenje na lokalni ravni, in sicer vedno z močno evropsko razsežnostjo s sodelovanjem mednarodnih udeležencev prek teme projekta ali obojega. Te vrste aktivnosti lahko zagotovijo prve izkušnje s programi tistim udeležencem, ki nimajo dovolj samozavesti, da bi se prvič vključili v aktivnosti v tujini. Za udeležence z manj priložnostmi lahko ti evropski projekti v bolj znanem okolju služijo kot most do drugih čezmejnih izkušenj.

j) Spletne izmenjave

Program ponuja tudi medkulturne izmenjave prek spleta kot dodatno in dopolnilno možnost za udeležence z manj priložnostmi. Projekti, kot so virtualne izmenjave, povezujejo ljudi iz različnih geografskih regij v okviru tematskih projektov. Te spletne izmenjave lahko olajšajo fizično čezmejno mobilnost v poznejši fazi in bi jo morale dopolnjevati, ne pa nadomestiti. Virtualne učilnice in virtualni učni prostori se uporabljajo za učenje na daljavo, pa tudi za spodbujanje mentorstva udeležencev mobilnosti.

k) Podpora pri učenju jezikov

Ker je jezikovna kompetenca redno omenjena kot ovira za sodelovanje v programih, ti vključujejo priložnosti za učenje jezikov za podporo aktivnosti na področju mobilnosti. Ta podpora se zagotavlja prek spletne jezikovne podpore Erasmus+ ali drugih finančnih spodbud za učenje jezikov, kadar ta ni na voljo, ali za dejavnosti, ki zahtevajo posebno jezikovno učenje. Zagotovi se lahko tudi v drugih oblikah, kot je uporaba znakovnega jezika, kadar spletno učenje ni ustrezno orodje za doseganje ciljnih skupin.

6. Vloga organizacij pri pripravi, izvajanju in spremljanju projektov

Organizacije prijaviteljice bi morale v svojih projektih obravnavati vključevanje in raznolikost. Organizacije imajo ključno vlogo pri uresničevanju vključevanja, zlasti v smislu organizacijskega razvoja (pridobivanje in krepitev zmogljivosti pri vodenju projektov vključevanja in njihovega širjenja po vsej organizaciji) ter vzpostavljanja stikov z udeleženci pred projektom, med njim in po njem. Naslednje smernice podpirajo načrtovanje in izvajanje teh aktivnosti in projektov.

a) Mreženje in krepitev zmogljivosti za vključevanje in raznolikost

Organizacije naj obravnavajo vključevanje in raznolikost v skladu s svojimi potrebami in potrebami svoje skupnosti. Osebe, ki se ukvarja posebej z vprašanji vključevanja in

raznolikosti ter z udeleženci z manj priložnostmi v svojih organizacijah, lahko izkoristi sodelovanje s kolegi iz drugih organizacij za podporo ljudem z manj priložnostmi. So v dobrem položaju, da organizirajo projekte v programih, ki se osredotočajo na vključevanje in raznolikost. Oblike programov in podporne strukture so dobra priložnost, da razvijejo lasten pristop k vključevanju in raznolikosti v svoji organizaciji. Organizacije morajo okrepiti kompetence s stalnim usposabljanjem, ocenjevanjem in razvijanjem svojih zmogljivosti za krepitev socialne vključenosti in spodbujanje raznolikosti. Različne oblike podpore, kot so usposabljanje, izkušnje z medsebojnim učenjem in priložnosti za obiskovanje na delovnem mestu, se lahko organizirajo, da bi se povečala njihova zmogljivost na tem področju.

Kar zadeva projekte mobilnosti, bi si morale organizacije prizadevati za vzajemnost v smislu gostovanja udeležencev z manj priložnostmi in ustrezno načrtovati svoje projekte v okviru partnerstev. S tem bodo ustvarile priložnost za povečanje zaupanja in strokovnega znanja v partnerstvu. Organizacije, ki izvajajo projekte mobilnosti, bi morale spodbujati sodelovanje znotraj organizacije med ustreznim osebjem s strokovnim znanjem na področju vključevanja in raznolikosti.

Organizacije bi morale izkoristiti tudi možnosti usposabljanja, ki so na voljo v programih. Z aktivnostmi sodelovanja ali mreženja, ki jih upravljajo nacionalne agencije, podporni centri ali druge izkušene organizacije, ali prek priložnosti, ki jih ponujajo spletne platforme, kot so EPAL, School Education Gateway ali eTwinning, lahko povečajo svojo zmogljivost za vodenje visokokakovostnih projektov, namenjenih spodbujanju vključevanja in raznolikosti, ter vzpostavijo mrežo zaupanja vrednih partnerjev. Te dejavnosti morajo biti organizirane tako, da so dostopne vsem, tudi z logističnega vidika.

b) Pravična in pregledna izbira udeležencev

Pri izbirnih postopkih organizacij bi bilo treba upoštevati pravičnost in vključenost ter celovito oceniti zasluge prijaviteljev in njihovo motivacijo. Pomembno si je prizadevati, da se udeležencem zagotovita pravičen dostop do priložnosti in individualizirana podpora glede na njihove potrebe. Da bi se udeležba razširila, se organizacije spodbujajo, naj ustvarijo vgrajene priložnosti v okviru ponudbe izobraževanja (kot so na primer „okna mobilnosti“ na področju visokošolskega izobraževanja) in razmislijo o različnih oblikah mobilnosti, da bi dosegle svoje ciljne skupine in olajšale njihovo udeležbo (npr. kombinirana in kratkotrajna mobilnost). Organizacije se spodbujajo, da izkoristijo različne oblike projektov v programih glede na potrebe ciljne skupine.

c) Ozaveščanje in komuniciranje

Aktivnosti vzpostavljanja stikov so bistvenega pomena za programe, da se zagotovi poznavanje vseh priložnosti in dosežejo tudi ciljne skupine, ki se soočajo s težavami pri dostopu do programov.

Organizacije bi morale ozaveščati o različnih možnostih in podpornih mehanizmih. Z ljudmi z manj priložnostmi bi bilo treba komunicirati v njihovem osebem okolju, in sicer tako, da bi pristop prilagodili njihovim posebnim potrebam po informacijah. Pomemben dejavnik uspeha pri zagotavljanju informacij premalo zastopanim skupinam je sodelovanje z deležniki, ki sodelujejo s temi ciljnim skupinami na lokalni/regionalni ravni.

Konkretni pristopi in ukrepi za komuniciranje z osebami z manj priložnostmi vključujejo:

- i. osebna srečanja ali dogodke za posebne ciljne skupine z manj priložnostmi (tj. namenski informativni dnevi zanje);
- ii. sodelovanje z organizacijami in posamezniki, dejavnimi na področjih, relevantnih za vključevanje ljudi z manj priložnostmi, kot posrednikov, da bi po potrebi dosegli določene ciljne skupine;

- iii. ciljno usmerjeno promocijsko gradivo in publikacije v ustreznih jezikih, vključno z znakovnim jezikom, ter primernih oblikah, kot so veliki tisk, lahko berljive oblike in Braillova pisava, z informacijami o morebitnih dodatnih sredstvih, ki so na voljo za podporo ljudem z manj priložnostmi;
- iv. jasen in razumljiv jezik za informiranje in komunikacijo. Izogibati se je treba abstraktnemu jeziku in nepotrebni zapletenosti ter čim bolj uporabljati vizualne podobe;
- v. pričevanja, „ambasadorji“ in vzorniki: nekdanji udeleženci z manj priložnostmi ter mreže in organizacije diplomantov, kot so zavezništvo študentov Erasmus (ESAA), ambasadorji Erasmus ali evrovrstniki itd., lahko pomagajo pri promociji programov za ljudi z manj priložnostmi, tako da svoje izkušnje delijo s prijatelji, študenti, osebjem v svoji organizaciji, novinarji ali šolami.

d) Priprava in podpora udeležencem v vseh fazah projekta

Organizacije bi morale udeležence dobro pripraviti na njihov projekt ter jih podpirati pred in med njihovimi izkušnjami ter po njih. Potrebe in prispevke udeležencev bi bilo treba dejavno raziskati, oceniti in čim bolj upoštevati v vseh fazah projekta, zlasti v zvezi z vrsto aktivnosti, ki so zanje primernejše, in načinom njihovega izvajanja.

i. Pred projektom

Organizacije se spodbuja, da čim bolj poenostavijo svoje notranje postopke za sodelovanje pri projektih. Organizacije bi morale podpirati morebitne udeležence pri vključevanju v programe: zlasti pri administrativnem delu (registracija, dokumenti, poročila itd.). Udeleženci bi morali prejeti podporo na področju opolnomočenja, jezikovno podporo in kulturno znanje ter razumeti, kaj se od njih pričakuje ter na koga se lahko obrnejo za učno, upravno in osebno podporo med aktivnostmi.

ii. Med projektom

Aktivnosti bi morale biti prilagojene potrebam udeležencev z manj priložnostmi, na primer vključujoče metodologije poučevanja ali podpora s strani spremljevalcev med mobilnostjo. Organizacije bi morale zagotoviti vrsto podpornih aktivnosti za spodbujanje socialne vključenosti in pozitivnega stika z različnimi vrstami raznolikosti. V organizaciji bi moral biti član osebja ali sodelavec, s katerim se lahko pogovorijo o izkušnji ali preprečijo ali odpravijo kakršne koli težave.

Glede na močan učinek, ki ga lahko imata programa na ljudi z manj priložnostmi, bi bilo treba posebno pozornost nameniti razmisleku o učnem procesu in rezultatih med projektom ter dokumentiranju razvitih kompetenc po koncu projekta ali proti koncu.

iii. Po projektu

Organizacije bi morale oceniti izkušnje v okviru projekta in njegov učinek z udeleženci ter podpreti priznavanje učnih izkušenj. Spodbuja se jih, da udeležence po vrnitvi vključijo v lokalne aktivnosti (informacijske, podporne aktivnosti), da bi čim bolj povečale učinek izkušenj in k sodelovanju spodbudile prihodnje udeležence.

e) Spodbujanje in podpiranje udeležbe skupnosti

Programi imajo pozitiven učinek na socialno vključenost in obravnavanje raznolikosti, ki seže onkraj neposredno vključenih oseb. Aktivnosti, povezane z vključevanjem, bi morale

biti tesno povezane s potrebami skupnosti. V zvezi s tem bi morale organizacije spodbujati udeležence k sodelovanju v lokalnih skupnostih in aktivnostih državljanstva udeleževanja med njihovim projektom ter jim zato dati priznanje na različne načine. Vključujejo lahko tudi nekdanje udeležence in lokalne udeležence, ki se (še) ne morejo vključiti v fizično mobilnost, da bi povečali vpliv mednarodne aktivnosti v lokalnem okviru. Organizacije bi morale z obstoječimi orodji udeležencem zagotoviti formalno priznanje za prostovoljno delo, kadar je to mogoče.

7. Vloga nacionalnih agencij, informacijskih centrov in Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA)

Nacionalne agencije so ključnega pomena za podporo projektov, da bi bili ti čim bolj vključujoči in raznoliki. Za skladno in učinkovito izvajanje programov morajo nacionalne agencije upoštevati nekatere skupne smernice s potrebno prožnostjo, da se prilagodijo domačim razmeram. Podporni centri, ki podpirajo izvajanje programov, so tudi ključni akterji pri spodbujanju in uvajanju te strategije, zlasti v zvezi z zbiranjem znanja ter pripravo in vodenjem aktivnosti za krepitev zmogljivosti osebja in upravičencev nacionalnih agencij.

Podobno ima Evropska izvajalska agencija za izobraževanje in kulturo (EACEA) enako pomembno vlogo na področjih programov, ki se upravljajo centralno. V partnerskih državah so delegacije EU in nacionalni uradi Erasmus+ (kjer obstajajo) prav tako ključni pri približevanju programa ciljnim skupinam, zajetim v tej strategiji.

Nacionalne agencije, podporni centri in EACEA bi morali ozaveščati o različnih možnostih in podpornih mehanizmih za projekte, namenjene spodbujanju vključevanja in raznolikosti. Z ljudmi z manj priložnostmi bi bilo treba komunicirati v njihovem osebnem okolju prek organizacij, k iz njimi sodelujejo, in tako, da se pristop prilagodi njihovim posebnim potrebam po informacijah.

Poleg tega so vse strukture, ki izvajajo programa Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota, pozvane, naj razmislijo o dostopnosti, vključevanju in raznolikosti v svojih strukturah in aktivnostih. Pri tem je treba pozornost nameniti dostopnosti lokacij dogodkov, zagotoviti tolmačenje v znakovni jezik in/ali zapis besedila na prireditvah, imeti dostopne spletne strani in gradivo, razmisliti o raznolikosti pri njihovem zaposlovanju ter v naboru strokovnjakov in ocenjevalcev.

Pri izvajanju te strategije in ozaveščanju o njej se vsi udeleženi akterji zavežejo, da bodo vzdrževali redne stike ter se posvetovali z organizacijami in strokovnjaki, ki delujejo na ustreznih področjih.

a) Informiranje in ozaveščanje

Nacionalne agencije imajo pomembno vlogo pri dejavnostih ozaveščanja in informiranja v svoji državi. Svojo informacijsko strategijo bi morale prilagoditi posebnim ciljnim skupinam glede na svoj nacionalni okvir. Spodbuja se jih, da javno obveščajo o svojih akcijskih načrtih za vključevanje in raznolikost ter zagotavljajo najvišje standarde preglednosti pri odobravanju projektov vključevanja in raznolikosti.

Nacionalne agencije morajo tudi razviti ustrezno in dostopno informativno gradivo, uporabljati različne kanale za ozaveščanje in informiranje ter proaktivno usmerjati in kontaktirati organizacije, dejavne na področjih, pomembnih za vključevanje in raznolikost. Pripraviti in zagotoviti bi morale informativno gradivo v dostopnih jezikih,

vključno z znakovnim jezikom, in v ustreznih oblikah, zbirati in uporabljati primere dobre prakse ter zainteresiranim stranem ponuditi možnosti za mreženje.

b) Podporni pristop

Nacionalne agencije morajo organizatorjem projektov vključevanja in raznolikosti zagotoviti sistematično, pravično in prilagojeno podporo v vseh fazah projektnega cikla. To je zlasti pomembno za nove udeležence v programih in za prijavitelje, ki vključujejo ljudi z manj priložnostmi, da se odpravijo ovire za njihovo polno sodelovanje.

Nacionalne agencije lahko zagotovijo ta podporni pristop ali uvedejo sisteme multiplikatorjev, svetovalcev, obiskov projektov, svetovanja prek telefona, družbenih medijev ali elektronske pošte itd.

Njihove naloge vključujejo opredelitev ravni dodatne podpore na podlagi njihovega domačega konteksta in v skladu s preglednim sklopom meril. Nacionalne agencije morajo nameniti dovolj človeških in finančnih virov za učinkovito in neprekinjeno izvajanje tega pristopa.

c) Strateški ukrep

Nacionalne agencije morajo pripraviti nacionalni akcijski načrt za programa Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota za vključevanje in raznolikost, ki bo temeljil na lokalni realnosti v državi, vendar pa bo vedno skladen s strategijo na evropski ravni. Nacionalne agencije se lahko osredotočijo na strateške prednostne naloge (npr. podporo skupinam, ki se soočajo z enim ali več dejavniki izključitve), vendar ne smejo izključiti nobene druge ciljne skupine, če bi se prijavile.

V delovnih programih agencij je treba navesti ukrepe, ki prispevajo k njihovemu nacionalnemu akcijskemu načrtu in k strategiji na evropski ravni.

O akcijskih načrtih za vključevanje in raznolikost morajo javno obveščati ter zagotoviti najvišje standarde preglednosti pri odobravanju projektov za spodbujanje vključevanja in raznolikosti.

d) Uslužbenci za vključevanje

Vsaka nacionalna agencija mora imenovati vsaj enega uslužbenca, pristojnega za vključevanje in raznolikost, ki v nacionalni agenciji usklajuje ukrepe, povezane z vključevanjem in raznolikostjo. To je oseba za stike za druge nacionalne agencije, Komisijo in podporne centre na tem področju.

Poleg tega morajo vsi uslužbenci nacionalnih agencij poznati svojo nacionalno strategijo in strategijo EU ter ju izvajati v vseh ukrepih programov.

V zvezi s tem bi morali uslužbenci za vključevanje prispevati k vključevanju in raznolikosti v svoji nacionalni agenciji ter s kolegi deliti svoje strokovno znanje in izkušnje o vključevanju in raznolikosti. Prav tako bi morali to vključevanje vključiti v projekte in pomagati pri opredelitvi ciljnih skupin, ki jih ta strategija morda ne bo uspešno dosegla.

e) Usposabljanje in mreženje za organizacije, osebe nacionalnih agencij in strokovne ocenjevalce

Nacionalne agencije in podporni centri morajo organizirati usposabljanje, mreženje in predstavitvene priložnosti za organizacije, dejavne na področjih, pomembnih za

vključevanje in raznolikost na nacionalni in nadnacionalni ravni. Dialog med organizatorji projektov, katerih cilj je spodbujati vključevanj in raznolikost, ter predstavniki programov je koristen za vse udeležence.

Poleg drugih nacionalnih instrumentov sta usklajena uporaba aktivnosti usposabljanja in sodelovanja (TCA) v programu Erasmus+ in aktivnosti mreženja (NET) v Evropski solidarnostni enoti pomembni orodji za krepitev zmogljivosti in mreženje.

Hkrati je treba organizirati posebno usposabljanje z ustreznimi strokovnjaki za osebje nacionalne agencije in strokovnjake, ki sodelujejo pri ocenjevanju projektov, da se okrepijo zmogljivosti v mreži nacionalnih agencij za boljše vrednotenje in upravljanje projektov, namenjenih spodbujanju vključevanja in raznolikosti. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti celovitemu izkoriščanju potenciala projektov, namenjenih spodbujanju vključevanja in raznolikosti, ter razširitvi uspešnih projektov.

Nacionalne agencije so pozvane, naj v svoj nabor ocenjevalcev in ocenjevalnih odborov vključijo ljudi z manj priložnostmi, da bi nadgradili njihovo strokovno znanje in ga delili z drugimi ocenjevalci, ozaveščali in zagotovili boljše vrednotenje projektov. Da bi bolje opredelili potencial, upoštevali in usmerjali projekte, katerih cilj je spodbujanje vključevanja in raznolikosti, so za osebje nacionalne agencije in strokovne ocenjevalce zagotovljene posebne smernice in posebne priložnosti za usposabljanje.

f) Spremljanje in poročanje

Nacionalne agencije morajo Komisiji v zahtevanem roku in obliki zagotoviti informacije o številnih kazalnikih za spremljanje napredka pri izvajanju strategije.

Agencije morajo zagotoviti, da so podatki, shranjeni na nacionalni ravni v orodjih IT, čim bolj zanesljivi. Prav tako morajo zagotoviti, da so projekti, ki se promovirajo kot najboljše prakse na področju vključevanja in raznolikosti, kakovostni.

g) Sinergije z drugimi programi

Nacionalne agencije morajo upravičencem pomagati pri iskanju najprimernejšega ukrepa (oblike projekta) za njihov projekt vključevanja in raznolikosti v okviru programov ali pri iskanju drugih/dodatnih možnosti financiranja. Drugi programi, kot so Evropski socialni sklad+, Obzorje Evropa, Digitalna Evropa, Ustvarjalna Evropa ali sheme financiranja Evropskega gospodarskega prostora, so navedeni kot ustrezni primeri.

Agencije morajo pri upravičencih promovirati različne oblike projektov v okviru programov, da bi ustvarile pot do različnih priložnosti za ljudi z manj priložnostmi, s katerimi delajo.

Dobre prakse v zvezi s sinergijami z drugimi programi bi bilo treba dokumentirati in razširjati, da bi se povečala njihova uporaba in izkoristil njihov celotni potencial.

8. Navdih iz uspešnih izkušenj in dobre prakse

Evropska komisija je opredelila številne izkušnje in dobre prakse iz prejšnjih programov, ki se izmenjujejo prek spletnih platform. Dostop do praks, gradiva in dokumentacije na temo vključevanja zagotavljajo naslednji viri:

- Platforma **Erasmus+ za rezultate projektov** — dostop do vseh financiranih projektov Erasmus+, ki jih je mogoče iskati po temah, letu, državah itd., z možnostjo opredelitve projektov dobre prakse v zvezi z vključevanjem in njihovimi rezultati.

- **SALTO vključevanje in raznolikost** — usposabljanje, publikacije ali viri za mednarodno mladinsko delo z udeleženci z manj priložnostmi.
- **Strateško partnerstvo za vključevanje** — konzorcij nacionalnih agencij, ki so razvile strateški pristop na področju mladine, da bi dosegle in vključile ciljne skupine v različnih državah.
- **EPALE** — odprta skupnost za izobraževanje odraslih po vsej Evropi s tematskim poglavjem o podpori za učence (tj. ovire, socialna vključenost, invalidnost).
- **School Education Gateway** — evropska spletna platforma za šolsko izobraževanje, ki vključuje zbirko orodij za spodbujanje vključujočega izobraževanja.
- **Podatkovna zbirka rezultatov projektov Evropske solidarnostne enote** — omogoča dostop do vseh financiranih projektov Evropske solidarnostne enote.
- **Eurodesk** — evropska mreža ponudnikov informacij o različnih vrstah učne mobilnosti za mlade in tistih, ki delajo z njimi. Eurodesk ima „iskalca priložnosti“ in prispeva k **evropskemu mladinskemu portalu**.

Poleg tega bi morale strukture, ki izvajajo programe, in organizacije, ki prejemajo finančna sredstva, dejavno predstavljati navdihujoče primere in dobre prakse vključevanja in raznolikosti v projektih Erasmus+ in Evropske solidarnostne enote. Te aktivnosti razširjanja se lahko izvajajo prek različnih kanalov, na primer v spletni obliki, v tiskani obliki, z medsebojnimi informacijami ali s pomočjo nekdanjih udeležencev, ki delujejo kot ambasadorji in multiplikatorji.

